

Годишен Извештај за извршени ревизии и активности на Внатрешната ревизија за 2017 година

1. Основни податоци.

Тетекс АД – Тетово, Б.миладинови бр.1

Директор на службата за внатрешна ревизија: Јовановски Љубиша.

2. Податоци за единицата за внатрешна ревизија и внатрешните ревизори.

Внатрешната ревизија е правно основана со Правилник за внатрешна ревизија со Одлука на Одборот на директори.

Внатрешната ревизија е основана со одлука бр.0202-3353 од 24.12.2010 година.

За исполнување на обврските назначен е Директор на единицата, како еден извршител.

Единицата за внатрешна ревизија организационо и функционално е директно и единствено одговорна на Одборот на Директори на друштвото.

Внатрешниот ревизор има целосно, слободно и неограничено право на пристап до:

- а) целокупната документација,
- б) податоците и информациите од сите носители на податоци,
- в) раководителот на субјектот,
- г) сите лица (раководители и вработени) и
- д) материјалните средства.

3. Извршување на годишниот план за внатрешната ревизија:

- Вкупен број на планирани ревизии 25 (дваесет и пет) во 10 области на работење.
- Вкупен број на дополително извршени ревизии. 3 (три) во 3 области на работење.
- Вкупен број на незавршени ревизии 1 (една) во 1 област на работење.
- За вкупниот број на извршени ревизии се изработени 25 (дваесет и пет) извештаи и 37 (триесет и седум) информации.
- За сите ревизии се доставени извештаи и информации, а соодветно се дадени препораки и направени процедури и упатства за работење према дадените акциони планови, па од тие причини не се доставени конечни извештаи за секоја ревизија поодделно.
- На Генералниот Директор му се доставува информации и извештаи веднаш по завршување на секоја спроведена ревизија.
- Генералниот Директор изготвува и одлучува за Акциониот план кој вклучува прифаќање на препораките и активностите кои треба да се превземат.
- Директорот на единицата за внатрешна ревизија ги следи спроведувањето на препораките од извршената ревизија и акционите планови.

4. Број на препораки во ревизорските извештаи/акциони планови и број на спроведени препореки до крајот на извештајниот период:

Број на дадени препораки во извештаите и информациите: 34 (триесет и четири).

Број на прифатени препораки 33 (триесет и три)

Број на целосно извршени препораки 18 (осумнаесет)

Број на делумно спроведени препораки: 11 (единаесет).

Број на неспроведени препораки: 4 (четири).

5. Преглед на извршени ревизии од годишниот ревизорски план, како и дополнителни ревизии кои се извршени вон годишниот ревизорски план:

1. Ревизија на завршување на годишниот попис за 2016 година:

- пописот во 2016 година е направен према дадените упатства и према дефинираните законски рамки што ја дифинираат оваа проблематика.

2. Ревизија на нивелации на цени :

Во текот на 2017 година се реализирани 11 нивелации и тоа за: Ф-ка Ткаенини 3 (три), Ф-ка Конфекција 7 (седум) и Ф-ка Трикотажа 1(една) каде се нивилирани готовите производи по нето цени и МП цени, а воедно се направени 29 нивилации на МП цените во ЕЕ Трговска мрежа и тоа : 2 за ткаенини и ќебе, 5 за волница, 4 за конфекциски артикли, 1 за трикотажни артикли и 17 за разна трговска стока.

- **препораки:** да се изврши анализа на останатите стари артикли кои не се опфатени со исправката на набавната вредност од 2016 година во магацините на ЕЕ Трговска мрежа за да постепено истите бидат намалени, како и списоци на оштетени артикли во овие магацини за да можат истите да се расходуваат по законската регулатива, како и препораки за правилно нивелирање со целосна анализа на артиклите во Ф-ка Конфекција и Ф-ка Трикотажа.

- препораките се делимечно реализирани во текот на 2017 година за магацините на ЕЕ Трговска мрежа, додека за Ф-ка Конфекција и Ф-ка Трикотажа имаме делимично реализирани и нереализирани препораки.

- **резиме:** Оваа година е продолжено со продажба и нивелирање во Ф-ка Конфекција на старата залиха постара повеќе од 15 години и се применети цените од проценката направена во 2013 година, а воедно е направена дополнителна нивелација на поедини артикли што се веќе десортирани и истите се намалени под вредноста од проценката а се однесува на артиклите што веќе се застарени повеќе од 15 години и продажбата во предходниот период беше минимална. Воедно е направено намалување и на останатата стара залиха која не беше опфатена со проценката во 2013 година, бидејќи е неминовен процес за реализација (продажба) на истата. Овие активности треба да продолжат и во наредниот период, бидејќи сеуште имаме голема количина на стара залиха на готови производи која треба да се реализира-продаде, а врз база на дадените препораки Треба да се продолжи исто така и со перманета реализација на продажба на старата трговска стока што се наоѓа во магацините на ЕЕ Трговска мрежа по дадените упатства за намалување и реализација на истата, посебно на залихата за кое е направена исправка на набавните вредности со пописот од 2016 година, а воедно да се продолжи со анализа на оваа стара залиха и во наредниот период, а тоа значи истражување на пазарот по кои цени можат истите да се реализираат. Во Ф-ка Трикотажа по направениот попис да се утврди ценовното ниво со детална анализа на пазарот на целокупната стара залиха и да се предложат цени што би биле прифатливи за успешна реализација.

3. Ревизија на трошокот за превоз на вработените:

- **препорака:** намалување на корисниците на превоз со дефинирање на технолошкиот вишок, како и нови вработувања, а се поврзани со овој трошок, а воедно и целосно намалување на вонредниот превоз, а за такси превозот на вработените потребно е подобрување на организација во користењето на такси превозот, како и примена на процедурата за користење на овој вид превоз, а воедно и зголемување на интерната контрола (издавање на потврди за превоз) во 2017 година.

- препораките се целосно реализирани во текот на 2017 година.

- **резиме:** Да се продолжи со активностите во дефинирањето на технолошкиот вишок или нови вработувања и да истиот влијание во намалувањето на овој трошок во нареден период, а Одлуката за укинување на вонредниот превоз и ангажираност во организационен аспект на производниот процес и самото работењето во 2018 година да биде во период од редовните 8 часа од денот (40 часови неделно) ќе доведе до намалување на овој трошок, односно истиот ќе биде во границата на потребите на вработените..

4. Ревизија на продажбата со попуст на готови производи во Ф-ка Конфекција:

- **препораки:** Промена на пресметката при продажба на артиклите со попуст со донесување на Нова Процедура за реализација на овва продажба.

- препораките се целосно реализирани и новата процедура целосно се применува..

- **резиме** Ова година имавме промена на процедурата на ова работење, која беше 2 пати менувана, а се однесува на пресметката на пупостот на готовите производи со нивна евиденција и реализација. Тековното работење се одвиваше према истите процедури и се применуваат во текот на цела 2017 година и реализацијата е целосно усогласена према тие процедури. Ваквото работење по веќе дефинираната нова процедура треба да продолжи и во наредниот период.

5. Ревизија на трошокот на сите транспортни средства:

- **препораки:** Дефинирање на транспортни средства кои се неупотребливи со сите показатели за нивно ефектно одтуѓување, правење на листа на вакви средства и минимална цена за продажба на истите.
- препораките се дел реализирани, а дел не се целосно реализирани.
- **резиме** Оваа година се пристапи кон подигнување на гориво за транспортните средства од Енергана од фирмата МК Комерц и подобрената интерна контрола од страна на вработените во Енергана го намали овој вид на трошок према неопходните потреби за тековно работење, но сепак целосно не е реализирана препораката за дефинирање на транспортни средства кои се неупотребливи и нивно можно одтуѓување, освен во дефинирањето на хаварисаните транспортни средства кои во 2017 година се делимично продадени како отпадни материјали. Потребно е во нареден период да се продолжи во реализацијата на оваа препорака за да се одтуѓат сите транспортни средства кои се неупотребливи или повеќе години не се употребуваат и за истите да имаме паричен ефект со самата реализација.

6. Ревизија на ИТ:

И оваа година, како и предходната ЕСЦ функционираше према потребите и ги извршуваше сите работни задачи со моменталната опрема и човечите ресурси со кој располага овој сектор, така да скоро и да немаше застои во целосното функционирање на истиот.

Модернизацијата во овој сегмент на работење е неминовна и истата да биде према самите потреби и тоа во: замена на старата опрема поединечно со соодветни нови ПС компјутери и останатата придружна опрема, како и правење или купување на нови програми во сегменти на работење каде истите се потребни на пример: програм за евиденција на основните средства, односно евиденција на градежните објекти по веќе добиени имотни листови, бидејќи со моменталниот програм евидентирање на таа документација не е целосно можна. Воедно е потребно да се пристапи на автоматизација на сите останати програми кои во досегашниот период не се автоматизирани за книжење со што би ја зголемиле интерната контрола во самото тековно работење.

- **препораки:** затварање на финансиски девизни конта на добавувачи и купувачи од 2016 година кои по процедурата за ова работење требале да бидат затворени со 31.12.2016 година. Воедно и корекција на билтенот на показателите на евиденцијата на готовите производи (Ф-ка Ткаенини).

- препораките се целосно реализирани во текот на 2017 година.

- **резиме:** Во 2017 година е инсталирана компјутерска опрема, како нова така и стара опрема која е поправена на повеќе сегменти и работни места во Комбинатот каде што истите биле неопходни за тековно и нормално работење. Оваа активност треба да продолжи и во наредниот период во сите сегменти за кое е неминовно потребно. Во нареден период потребно е да се дефинира неупотребната компјутерска опрема и истата да биде расфрлана и одтуѓена према законската регулатива за оваа проблематика.

7. Ревизија на повраќаи на готови производи:

Во текот на 2017 година се направи минимален број на повраќаи и тоа од продавниците и комисионерите на ЕЕ Трговска мрежа на стара залиха како и на залиха која е оштетена, а

се со цел да се овозможи нормална продажба на истата по намалени цени, како и поголем обем на повраќаи од продавници и комисионери кои во 2017 година се затворени или се преместени во помали простори за кои им е потребно помала залиха на трговска роба.

8. Ревизија на дадени простори под закуп:

Оваа година имаше закупувачи на кои им завршија договорите за закуп или истите договорно ги прекинаа (вкупно 5 закупувачи), а во 2017 година е направен договор за закуп само на 1 (еден) нов закупувач. Оваа година се поправени повеќе покриви од просторите за закуп, како и на други простори кои се нудат под закуп или се дел од активноста за продажба на истите.

Воедно оваа година е почната активност за нудење на просторие на закупувачите да истите ги купат или други слободни простори во Комбинатот.

- **резиме:** Треба да се продолжи со активноста за нудење на деловните простори да истите ги купат, како и склучување на нови договори под закуп на закупувачи кои бараат поголема квадратура на деловен простор под закуп (над 1000 м²) со можност да во нареден период истите или други слободни деловни простори купат од Комбинатот..

9. Ревизија на испратнини за технолошки вишок:

Целосно се реализираат препораките од предходен период, така што сите испратнини во 2017 година се исплатени вирмански по законска регулатива на оваа проблематика, а по реализирани препораки за начинот на реализација на испратнините во овој период.

- **резиме:** Треба да се продолжи и во нареден период по пропишаната процедура за реализација на испратнините и препораки за давањето на испратнини за технолошки вишок.

-

10. Дополнителна ревизија за основите средства.

Оваа година се пристапи кон правење на пописни комисии во сите Фабрики и економски единици за утврдување на основни средства кои се целосно оштетени и неупотребливи и истите да се расходуваат и продадат како одпадни материјали по дефинираната законска регулатива за оваа проблематика, а во склад со дадените препораки од предходниот период. Така да оваа година беше расходовано и одтуѓено голема количина на основни средства што се направени од железни материјали и истите се продадени како железен отпад и плех и целосно се реализирани по дефинираната процедура за расходување, одтуѓување и продажба на основни средства.

- **препораки:** дефинирање на книговостепената евиденција по новите имотни листови и донесување на одлука за истото, како и препорака за реализација на продажба на основни средства дефинирана по законската регулатива.

- препораките се целосно реализирани во текот на 2017 година.

- **резиме:** продолжување на ангажманот на овие пописни комисии и во 2018 година за натамошно дефинирање на останатите неупотребливи основни средства што во Комбинатот ги има во големи количини и ефектуираност преку реализацијат на продажба и добивање на нови парични средства. Треба да се пристапи кон обележување на сите активни средства, а обавезно оние за кои има сегашна вредност према книговостепената евиденција.

11. Дополнителна ревизија на продажба и залиха на трговска роба по ПМ.

Поради согледување на продажбата на трговската роба по продавници, посебно на делот на намалената трговска роба со исправката на набавните вредности, како и намалените готови производи од фабриките, во соодност на материјално-финансовата евиденција на оваа продажба се пристапи кон оваа ревизија. Беа направени прегледи по сите пресметковни места за самата продажба и залиха,

споредбено со предходната година, како и на утврдените материјално-финансиски разлики по самите пресметковни места.

- **препорака:** да се усогласат разликите помеѓу материјалната и финансиската состојба по пресметковни места.
- Препораката е целосно реализирана и се усогласани сите пресметковни места, односно материјалната со финансова состојба.
- **резиме:** во нареден период треба целосен ангажман на вработените во ЕЕ Трговска мрежа за целосно пратење на целокупната продажба месечно и согледување на ефикасноста на работењето по самите продавници, односно покирање на вкупните трошоци со приходот од самата продажба, а воедно и тековно (месечно) следење на материјалната состојба и усогласување со финансиската состојба во самото книговодство.

12. Дополнителна ревизија на излезни фактури и артикли.

Поради направената инспекциска контрола во фирма купувач и направената забелешка за немање на опис на артикал од кој вид е истиот е направена оваа ревизија.

- **препораки:** внесување на опис-назив-вид на артиклите во материјалната состојба на готови производи по самите фабрики, односно ажурирање на сите артикли каде нема вид на артиклот(само назив-име), отворање на нови артикли исклучиво и со вид на самиот артикал и целосна примена на истото при наредни тековни фактурирања (излезни фактури).
- препораките се дел целосно реализирани и дел се делимично реализирани.
- **резиме:** во нареден период треба да се продолжни со ажурирањето на останатите артикли во материјалната евиденција кои немаат во самиот опис и вид на артиклот и оваа активност да биде завршена во текот на 2018 година.

13. Ревизија за почетокот на пописот за 2017 година.

Во реализацијата на самиот годишен попис учествуваат скоро истите пописни комисии кои го правеа предходниот попис како и членовите на Централната пописна комисија кои го координираат и контролираат самиот попис беше сочинета од најодговорните лица во фабриките и економските единици.

Оваа година годишниот попис на готови производи во Ф-ка Трикотажа започна уште при крајот од Октомври и учествуваат повеќе вработени од други фабрики и економски единици за утврдување на целокупната залаха, како и оштетеност на поедини артикли и нивна употребна вредност, а поради направените оштетувања на магацинот од настанати прокиснувања на покривот.

- **препораки:** дадени се процедури и упатства за спроведување на самиот годишен попис, а посебно во делот на интерната контрола и дополнителни упатства за нормално и правилно функционирање поврзана со законската регулатива за водење на попис, како и дополнителната активност на правењето на посебен попис на готовите производи кои беа намалени со проценка од 31.12.2013 година, односно листа на продадени готови производи од овие артиклите по количина и проценета цена за цела 2017 година, како и препораки за успешно завршување на пописот на готови производи во Ф-ка Трикотажа.
- Сите активности во делот на физичкиот попис беа завршени, со некои исклучоци поради временските услови (минусни температури), а воедно беа завршени сите активностите од дополнителната активност и целосно документацијата беше предадена према утврдените планови на пописот. И оваа година евиденцијата на пописот на градежните објекти по дефинирани имотни листови се ажурираше со новите имотни листови, која евиденција ќе треба тековно да се ажурира се додека не се добијат сите имотни листови за секој градежен објект.

- **резиме:** во текот на летниот период потребно е да се пристапи кон правење на вонредни пописи во магацините на сировини во Ф-ка Конфекција и Ф-ка Трикотажа и утврдување на оваа залиха, а посебно во делот на употребливост на овие сировини и нивна оштетеност, бидејќи истите се можност за подобрување на ефектите во самото работење во нареден период и тоа: со правење на мали производни програми и максимално користење на овие сировини и помошни материјали кои имаат намалена вредност со проценката од 2014 година, но со точно дефинирана цена на чинење за секој нов производ, а со тоа и дефинирање на продажна цена. Воедно од самите пописи и точно дефинираните стари артикли кои немаат продажба да се пристапи кон поправка и правење на сличен-нов производ, ова посебно се однесува за готовите производи од Ф-ка Трикотажа за кое има можност истите да се преправат и да бидат конкурентни на пазарот и да се ефектуираат по поголема продажна вредност, а посебно се однесува за старите артикли кои се намалени со проценката од 2013 година со што би се намалил самиот лагер, а производниот процес би бил целосно ангажиран, а ефективностa и рентабилноста би се подобрила во овие фабрики. Реализацијата (продажбата) на старата залиха на сировини, помошни материјали, резервни делови, старата залиха на готовите производи и трговската роба треба да бидат приоритет во тековното работење за 2018 година.

29.01.2018 година

Служба за внатрешна ревизија